

Начало>Предприемане на съдебни действия>Медиация>Медиация в държавите от ЕС

Vahendus ELi liikmesriikides

Естония

Miks mitte proovida lahendada oma vaidlusi kohtusse mineku asemel vahenduse kaudu? Vahendus on vaidluste alternatiivse lahendamise meede, kus vahendaja aitab vaidluse osalistel kokkuleppele jõuda. Eesti valitsus ja kohtupraktikud teavad vahenduse eeliseid.

Kellega ühendust võtta?

Lepitussegevus on lepitaja või lepitusorgani tegevus tsiviilasjas. Lepitust reguleerib lepitusseadus. Lepitusseadus on koostatud direktiivi 2008/52/EÜ (vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusajades) ülevõtmiseks Eesti õiguskorda.

Lepitusseaduse kohaselt võib lepitajaks olla iga füüsiline isik, kellele pooled on teinud ülesandeks lepitajana tegutseda. Samuti nähakse lepitajana tegutsemise õigus ette vandeadvokaadile ja notarile. Lepitamise ülesande saab eriseadus panna ka riigi või kohaliku omavalituse juures asuval üksusele. Notarite nimekiri on Notarite Koja [veebilehel](#).

Lepitajana tegutsevate vandeadvokaatide nimekiri on Eesti Advokatuuri [veebilehel](#).

Ühendust võib võtta järgmiste valitsusväliste organisatsioonidega:

Eesti Lepitajate Ühing annab teavet nii eesti kui ka inglise keeles.

Eesti Lastekaitse Liit on lapse õiguste tagamist toetav mittetulundusühing. Muu tegevuse hulgas antakse nõu vanematele, kes valivad lahuselu või soovivad abielu lahutada, julgustades neid oma laste huvide kaitseks kasutama lepitajate teenuseid. Liit on korraldanud koolitusi perelepituse teemal.

Eesti Kindlustusseltside Liit on moodustanud kindlustuslepitusorgani, mille ülesandeks on tegeleda kindlustusvõtja ja kindlustusandja või kindlustusvahendaja vaheliste vaidlustega.

Justiitsministeeriumi juurde loodud autoriõiguse komisjon on lepitusorgan lepitusseaduse § 19 tähenduses. Komisjon lahendab avaldusi teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti teatud vaba kasutamise juhtude võimaldamiseks kohaldatavate meetmete osas.

Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse kohaselt on kollektiivse töötüli vaidluse korral (kollektiivlepingu tingimuste üle peetav vaidlus) pooltel õigus pöörduda riikliku lepitaja poole. Riiklikuks lepitajaks on erapooletu asjatundja, kelle ülesanne on aidata töötüli pooltel leida kompromiss. Kollektiivse töötüli riiklik lepitaja on Meelis Virkebau, e-post meelis.virkebau@riikliklepitaja.ee. Rohkem infot saate riikliku lepitaja [veebilehelt](#).

Teatud mõttes võib vahendajaks pidada õiguskantslerit. Kuigi õiguskantsleri seadus ei kasuta ombudsmani (õigusvahemees) mõistet, täidab õiguskantsler ka ombudsmani funktsioone, kontrollides, kas riigiasutus järgib isikute põhiõigusi ja vabadusi ning hea halduse tava, ning kontrollides ka kohalikke omavalitsusi, avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid ja avalikke ülesandeid täitvaid eraõiguslikke isikuid. 2011. aastast täidab õiguskantsler lapse õiguste konventsiooni artikli 4 alusel ka lasteombudsmani ülesandeid, samuti tegeleb lepitusmenetluse läbiviimisega diskrimineerimisvaidlustes. Täiendavat informatsiooni saab Õiguskantsleri Kantselei [veebilehelt](#).

Millises valdkonnas on vahenduse kasutamine lubatud või kõige tavalisem?

Lepitusseaduses ettenähtud lepitusmenetlus on üldiselt lubatud kõigi tsiviilvaidluste lahendamiseks, millel on lepitatav sisu. Lepitusmenetlusega tsiviilasjas on tegemist juhul, kui vaidlus tuleneb eraõigussuhtest ning on lahendatav maakohtus. Võrreldava statistika puudumisele vaatamata on tõenäoline, et vahendust kasutatakse kõige sagedamini perekonnaõiguse valdkonnas.

Õiguskantsler lahendab isiku avalduse alusel diskrimineerimisvaidlusi, kui isikut on diskrimineeritud seoses tema soo, rassi, rahvuse (etnilise kuuluvuse), nahavärvuse, keele, päritolu, usutunnistuse või usulise veendumuse, poliitilise või muu veendumuse, varalise või sotsiaalse seisundi, vanuse, puude, seksuaalse suundumuse või muu seaduses nimetatud diskrimineerimistunnuse tõttu. Lisandub vahendustegevus põhiõiguste rikkumisel.

Riiklik lepitaja tegeleb lepitamisega kollektiivse töövaidluse korral.

Kas tuleb järgida erieeskirju?

Eesti õiguse kohaselt on lepituse kasutamine üldjuhul vabatahtlik. Lepitusmenetlusele kohalduvad [lepitusseaduse](#) reeglid ja lepituskokkuleppe täidetavuse eeldused on sätestatud lepitusseaduses.

Eesti tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud erireegel, millega nähakse ette kohtulik lepitus puhuks, kui vanem rikub lapsega suhtlemist korraldavat kohtumäärust. Seadustiku paragrahvi 563 kohaselt võib kohus vanema avalduse alusel kutsuda vanemad enda juurde, et lahendada selline lahkelt kokkuleppe teel. Kohus kutsub vanemad isiklikult välja ja teatab kohtusse ilmutata jäämise võimalikest õiguslikest tagajärgedest (trahv või arest).

Lisaks eelöeldule näeb tsiviilkohtumenetluse seadustik ette järgmise võimaluse: kui kohtu hinnangul on see kohtuasja asjaolusid ning senist menetluskäiku arvestades asja lahendamise huvides vajalik, võib ta kohustada pooli osalema lepitusseaduses sätestatud lepitusmenetluses.

Eesti Kindlustusseltside Liidu lepitusorgani menetluskord on kättesaadav [veebilehel](#).

Lepitus õiguskantsleri juures on reguleeritud õiguskantsleri seaduses. Kollektiivse töötüli lahendamist, riikliku lepitaja tegevust ja menetluse osapoolte õigusi ning kohustusi reguleerib kollektiivse töötüli lahendamise seadus.

Autoriõiguse komisjoni poolt läbiviidava lepitusmenetluse erisused on sätestatud autoriõiguse seaduses.

Teave ja koolitus

Lepitusseaduse kohaselt tegutsevate lepitajate, sealhulgas notarite ja advokaatide kohta leiab infot lepitajatena tegutsevate isikute kodulehtedelt. Notarite nimekiri on kättesaadav Notarite Koja [veebilehel](#). Vandeadvokaatidest lepitajate nimekiri on kättesaadav advokatuuri [veebilehel](#).

Õiguskantsleri tegevuse kohta laste ombudsmanina saab teavet õiguskantsleri [veebilehelt](#), diskrimineerimisvaidluste lepitamise kohta saab teavet samuti õiguskantsleri [veebilehelt](#).

Riikliku lepitaja tegevuse kohta lepitajana saab infot riikliku lepitaja [veebilehelt](#).

Vahendajate koolitust pakub erasektor (nt Lepitajate Ühing). Vahendajate koolitus ei ole reguleeritud.

Kui suured on vahendusega kaasnevad kulud?

Lepitusseaduse kohaselt ei ole lepitus tasuta teenus. Seaduse kohaselt määratakse lepitustasu kindlaks vahendaja ja asjaomaste poolte omavahelisel kokkuleppel.

Kui kohus on teinud menetlusosalistele ettepaneku lepitaja poole pöördumiseks või kohustanud pooli osalema lepitusseaduses sätestatud lepitusmenetluses, võib menetlusosaline, kes ei suuda oma majandusliku seisundi tõttu menetluskulusid tasuda või kui ta suudab neid tasuda üksnes osaliselt või osamaksetena, taotleda menetlusabina, et ta vabastataks Eesti Vabariigi arvel osaliselt või täielikult lepitusmenetluse kuludest.

Kui lepitusmenetluse viib läbi õiguskantsler, ei pea selle eest tasu maksma. Kaasneda võib lepitusmenetlusega seonduvate kulude kandmise kohustus. Kulude kandja otsustab õiguskantsler.

Kollektiivse töötüli lahendamine riikliku lepitaja juures on samuti tasuta. Kollektiivse töötüli lahendamisega seotud kulud katab süüdiolev pool või need jaotatakse kokkuleppeliselt poolte vahel.

Eesti Kindlustusseltside Liidu lepinguorgani haldustasu on 50 eurot ja kindlustuslepitaja tasu ülemmäär on 160 eurot, millele lisandub sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks, kokku 214,08 eurot. Edutu lepituse puhul kuulub tasumisele pool kindlustuslepitaja tasust.

Kas vahenduse teel saavutatud kokkulepet saab täitmisele pöörata?

Lepitusseaduse kohaselt on lepitusmenetluse tulemusena sõlmitav kokkulepe täitedokument pärast seda, kui avalduse alusel on läbi viidud asjakohane täidetavaks tunnistamise menetlus (tsiviilkohtumenetluse § 6271 või § 6272). Notari või vandeadvokaadi poolt läbiviidud lepitusmenetluse tulemusena sõlmitud lepituskokkuleppe võib täidetavaks tunnistada ka notar, tehes seda tõestamisseaduses sätestatud korra kohaselt. Lapsega suhtlemise korra kohta sõlmitud kokkuleppe täidetavuse eriregulatsioon on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 563.

Õiguskantsleri kinnitatud lepitusmenetluse tulemusena sõlmitud kokkulepe on täitedokument.

Riikliku lepitaja vahendusel kollektiivse töötüli lahendamisel saavutatud kokkulepe on pooltele kohustuslik ja jõustub selle allakirjutamisega, kui ei ole kokku lepitud teises tähtajas. Selline kokkulepe ei ole siiski täitedokument.

Viimati uuendatud: 02/10/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.